

דף קיא.

עין משפט א.

יו"ד סימן רמו סעיף כא

כא. אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהם^מ, ולא בלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליה ומצער גופו תמיד ולא יתן שנה לעיניו ותנומה לעפעפיו.

הגה: לא יחשוב אדם לעסוק בתורה ולקנות עושר וכבוד עם הלימוד, כי מי שמעלה מחשבה זו בלבו אינו זוכה^נ לכתרה של תורה.

הגה: יעשה תורתו קבע ומלאכתו עראי, וימעט בעסק ויעסוק בתורה, ויסיר תענוגי הזמן מלבו. ויעשה מלאכה כל יום כדי חייו אם אין לו מה לאכול, ושאר היום והלילה יעסוק בתורה, ומעלה גדולה למי שמתפרנס ממעשה ידיו שנאמר "יגיע כפיו כי תאכל" וכו'.

הגה: כל המשים על לבו לעסוק בתורה ולהתפרנס מן הצדקה, ולא לעשות מלאכה הרי זה מחלל ה'^ס ומבזה התורה, שאסור ליהנות מדברי תורה,

מ. מימרא דר"ל בשבת דף פ"ג ע"ב, ובברכות דף ס"ג ע"ב. ולא בלומדים מתוך עידון. מסנהדרין קי"א ע"א. ולא מתוך אכילה ושתייה. מאבות פ"ו פת במלח וכו'.

נ. מעירובין נ"ה ע"א רבא אמר וכו'. ויסיר תענוגי הזמן מלבו. מעירובין נ"ד ע"א ורש"י שם ד"ה שדורסת.

ס. כמ"ש באבות פ"ד ר' צדוק אומר אל תעשם וכו'. ובנדרים ס"ב ע"א כל המשתמש. ובספר ראשון לציון למוהר"ר רבינו חיים בן עטר זצ"ל כתב דכל זה במי שהוא מטיל פרנסתו על הציבור או על הזולת שיושב ולומד ובהכרח על הצבור לפרנסו, אבל אם הציבור או היחיד מבקשים ממנו ללמוד בעדם או לזכות לאו איסורא עבד דכן מצינו היתר בהדיא שמח זבולון בצאתך וכו', והרבה כיוצא בזה וכן דייק הרמב"ם בפ"י המשנה בהדיא אלא שיש הרבה חילוקים בצד ההיתר בענין זה. א'. מה שמותר לגמרי בזה ששנים שותפין אחד יוצא להכין טרף ופרנסה והשני יושב ולומד ומתחלקים הן בריוח הן בשכר כשמעון ועזריה. ב'. הלומד ומתפרנס מן הצדקה כדרך העניים כי לא מצא דרך שיתפרנס יותר טוב שילמד ויתפרנס מן הצדקה, ועכ"פ לא שיטיל עצמו על הצבור לומר להם פרנסוני ויבא עליהם בכח תורתו, בזה אסר הרמב"ם בכל מציאות שיהיה. החלוקה השלישית, שאם יש לו ב' אפשרויות להתפרנס משלו וללמוד חלק מהיום או לשבת כל היום וללמוד וליטול מאלה שנדבה רוחם לקיים עץ חיים למחזיקים בה, וסיים בזמנינו עדיף ללמוד וליטול

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

וכל תורה שאין עמה מלאכה גוררת עון וסופו ללסטם את הבריות.
וכל זה בבריא ^ע ויכול לעסוק במלאכתו או בדרך ארץ קצת ולהחיות עצמו, אבל זקן או חולה מותר ליהנות מתורתו ויספקו לו.

הגה: י"א אפי' בבריא מותר ^פ לספק לו מן הצדקה, וע"כ נהגו בכל מקומות ישראל שהרב של העיר יש לו הכנסה מאנשי העיר כדי שלא יצטרך לעסוק במלאכה בפני הבריות ותתבזה התורה בפני ההמון ^ז, ודוקא חכם הצריך לזה אבל אם הוא עשיר אסור.

הגה: יש מקילין עוד ^ק שמותר לחכם ולתלמידיו לקבל הספקה מן הנותנים, כדי להחזיק ידי לומדי התורה שעי"ז יכולים לעסוק בתורה בריוח.

הגה: מ"מ מדת חסידות היא למי שאפשר לו להתפרנס ממעשה ידיו ולעסוק בתורה ומתנת אלוהים היא.

הגה: כל מה שהתירו לרב היינו שנוטל משכורת קבועה מן הציבור אבל אין לו לקבל מתנות מן הבריות ^ר, ומה שאמרו שכל המביא דורון לחכם

מהמבקשים ממנו ללמוד אבל לא יכריח לפרנסו, ע"ש.

ע. מירושלמי בסוף פאה, כך ציין הגאון והוא לשון הרמב"ם בפ"ג מת"ת.

פ. ב"י בשם תשובת הרשב"ץ, ועיין בש"ך ס"ק כ' שהביא הכ"מ שהאריך לדחות דברי הרמב"ם והאריך בראיות למתירין, וסיים שם הכלל העולה דכל מי שאין לו ממה להתפרנס מותר ליטול שכרו ללמד בין מהתלמידים עצמם בין מן הציבור.

צ. כ"כ האברבנאל על אבות.

ק. כמ"ש בכתובות קי"א ע"ב ובברכות י' ע"ב ובדף ל"ד ע"ב ובדף ס"ג ע"ב, ובחולין קל"ד ע"ב, וברש"י סוטה דף מ' ע"א ד"ה אמר רבי אבהו, ובהוריות דף י' ע"א ד"ה נתן, כן ציין הגאון.

ר. כמ"ש בחולין מ"ד ע"ב, ובכסף משנה כתב דמותר לקבל דורון וכך פסק המהרש"ל שהרי לא כתיב בקרא ולוקח מתנות ימות. וגם הב"ח האריך בזה להתיר לראש ישיבה או אב"ד לקבל מתנות עד שיתעשר שהוא כמו נשיא וכהן גדול וסיים הש"ך בס"ק כ"א וכן נהגו. ועיין בדברי הט"ז בס"ק ז', שיש להרחיק מהכיעור לתבוע בפיו ליתן לו מתנות שבזה מבזים התורה ולומדיה דאפי' במתנות כהונה אסרו לשאול חלקו ק"ו בזה וצדיק באמונתו יחיה.

כאילו הקריב בכורים היינו בדורון קטן^ש, שכן דרך בני אדם להביא דורון קטן לאדם חשוב אפי' הוא עם הארץ, אבל לקחת דבר חשוב כגון ממה שהתיר אסור, וע"ז אמרו "ודאישתמש בתגא חלף"^ת.

הגה: י"א דמה שאמרו המשתמש בתגא חלף היינו משתמש בשמות^א.

הגה: מותר לת"ח לפרסם עצמו במקום שלא מכירים אותו אם צריך הוא לכך.^ב

ש. ודוקא במביא מעצמו בלי סיבה ופניה רק לשם שמים אז מותר לקבל גם במתנה קטנה ומצוה איכא, והמונע עצמו מלקבל מונע ממנו חסד, ועיין במש"כ בברכי יוסף.

ת. שזה חוזר על מי שעושה תורתו קרדום לחפור בה ומשתמש בכתרה של תורה חלף מן העולם. ש"ך ס"ק כ"ב. ובמגילה כ"ח ע"ב פירשו דאישתמש בתגא חלף היינו במי שמשמש בשונה הלכות. ש"ך ס"ק כ"ג.

א. בסמ"ג עשין י"ב מאבות דר"נ כתב היינו משתמש בשם המפורש. ובברכי יוסף כתב דבמהרח"ו בשער הקדושה חלק ב' שער ו' כתב היינו בשמות הקודש, ומי שעושה כן נעקר מן העולם וישתמד הוא או בניו, או ימות הוא או בניו או יעני הוא או בניו עכ"ל. ועוד כתב שם בחלק ו' סוף שער ו' דאסור להשתמש בקבלה מעשית כי בהכרח ידבק ברע וחושב לטהר נפשו ומטנפה, ומלבד שמטמא נפשו יענש בגהנם וגם בעה"ז קבלה בידינו כי יעני או יחלה בחלאים או ישתמד הוא או זרעו. ובספר חסידים כתב אם תראה אדם מתנבא על משיח דע כי היו עסוקים בכשפים או במעשה שם המפורש. ע"ש בברכי יוסף.

ב. מגדרים ס"ב ורשב"א בסי' פ"ד.